

Cim del Navazo Alto al fons
Fotografia: Joan Mundet

importants d'Andalusia. Per pujar al Navazo Alto, des de Villaluenga mateix, cal anar cap a la part de la dreta del poble on hi ha una bonica plaça de toros i, del darrera mateix, surt un caminet, força marcat i tot decidit, cap a sota d'unes parets per anar guanyant alçada, tot fent ziga-zagues, fins a un coll protegit per una paret seca que va un bon tros carena amunt. Des del coll val la pena baixar una mica cap a l'altre vessant per arribar als prats del Navazo Hondo, un indret solitari i tranquil. Es torna al coll i, carena amunt, fins al cim del Navazo Alto o el Cao de 1.300 metres. És un vèrtex de primer ordre i des de dalt es contempla una ampla panoràmica: es poden veure gairebé totes les muntanyes de Grazalema, el poble de Benaocaz cap el qual tinc la intenció de baixar, la serralada de Ronda i la Sierra de Las Nieves i, si fa un dia molt clar, es pot arribar a veure la Sierra Nevada i, més lluny, les muntanyes del Rif, al Marroc. Quan arribo al cim coincideixo amb una parella que prenen apunts. Em comenten que estan fent una guia d'excursions d'aquestes muntanyes, la qual em varen dir que sortiria publicada pels volts de Nadal d'enguany. També m'expliquen la possibilitat que tinc demà, si surto de Benaocaz, per anar fins al poble de Grazalema també, a peu, per muntanya. Durant la davallada cap a l'esmentat poble, passo per indrets molt bonics, rasclers, bosc d'alzines, prats amb tancats amb toros que no sé si són braus. Benaocaz és un poble bonic i amb gran riquesa arqueològica. Té una calçada d'origen romà que es troba en bastant bon estat de conservació. Entro pel cap d'amunt on i ha unes fonts esplèndides Vaig fins a l'alberg del Mesón per preguntar si m'hi puc quedar a dormir. El que ho porta és molt amable i em dóna moltes explicacions per l'excursió que m'han aconsellat els xicots del cim i que vull fer demà fins al poble de Grazalema.

Es passa la nit plovent, la qual cosa em fa pensar que entre la pluja i, sobretot, la boira baixa que impedeix la visibilitat, no serà gens prudent sortir i fer el salt cap a l'altra banda perquè el camí és molt poc fressat i cal saltar un coll important. Potser ho hauré de deixar córrer. A l'endemà veig que, tot i que el temps no està

gens clar, ara no plou i la boira ha pujat de nivell. Penso que potser durant unes hores es pot aguantar. Surto de l'alberg seguint les indicacions que m'ha donat el guarda. Cal que segueixi marques grogues fins a una casa en runes, la casa del Dornajo, i a prop d'allí n'haig de seguir unes de vermelles que puguen fins al puerto de Las Presillas, perquè les grogues donen la volta i tornen a Benaocaz. Veig que les marques són escassíssimes i en els prats i rasclers es perden. Cal anar amb compte i prendre una mica la bona direcció amb la brúixola per si m'embolcalla la boira. El recorregut però és molt bonic perquè vas passant per rasclers, prats i indrets ben solitaris, sempre direcció més aviat nord. Arribo al coll amb rampells de boira baixa que freguen les carenes i, després d'estar una estona a dalt, començo a davallar cap a l'altre cantó per un camí cada vegada més fressat. Una baixada forta i uns replanets i, més avall, el puerto del Boyar ja a la carretera enquitranada on hi ha un bon mirador des del qual, cap el nord es veu la serra del Pinar amb el pic de San Cristobal, cap el sud-est la serra de l'Endrinal, cap al sud-oest la Garganta del Boyar, el Salt del Cabrero i al fons la serra de La Silla, el Picacho i la serra de Las Cabras. Cap a l'est la serra d'Albarraçin, darrera del Cerro de Las Cuevas i fins i tot es pot arribar a veure la costa de Puerto Real. Es torna a deixar la carretera i per un camí també ben bonic a través del bosc s'arriba a les envistes del poble de Grazalema símbol de la ruta dels "pueblos Blancos"

Tot el poble està declarat "conjunto Histórico-Artístico". La sierra de Grazalema és un indret molt interessant i que, evidentment, dóna molt més de sí que aquesta senzilla i modesta excursió feta a la primavera.

Bibliografia consultada: GRAZALEMA Y OTRAS SIERRAS DE CADIZ, de Juan Clavero. Editorial Anaya Touring Club.

Mapa-guia del PARQUE NATURAL SIERRA DE GRAZALEMA – Junta de Andalucía.

Joan Mundet Bellavista